

Gramàtica de l'IEC: tard i possiblement innecessària

Albert Branchadell

El dia 2 d'octubre de 1995, en un solemne acte no desproveït de fervor religiós (es va celebrar a l'església de Sant Agustí Vell de Barcelona), la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans va presentar la primera edició del *Diccionari de la llengua catalana*, i va dotar així el català d'un diccionari oficial després dels llargs anys de la suplència exercida pel *Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana*. En aquell acte es va fer circular el missatge que al cap de tres anys estaria enllestida la *Gramàtica* de l'Institut i es posaria fi a la incòmoda situació de tenir una gramàtica oficial l'última edició de la qual era (i és) de 1933. Els tres anys van passar i no es va saber res de la Gramàtica. Enguany celebrem el vintè aniversari del DIEC, i ara com ara encara no tenim l'esperada Gramàtica. Vet aquí un contrast interessant amb els valencians, que l'any 1998 van crear l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i en només vuit anys ja tenien a punt la seva *Gramàtica normativa valenciana*.

Vint anys sense gramàtica fan pensar molt. Una primera pregunta s'imposa: ¿Cal tenir una gramàtica oficial? Al món hi ha moltes llengües absolutament consolidades que tenen unes regles gramaticals inqüestionables però cap llibre que sigui la gramàtica oficial. El cas mateix de la llengua catalana ens inclina a respondre negativament. Des de fa anys el català funciona sense gramàtica oficial, gràcies a un corpus doctrinal bigarrat (amb molta iniciativa privada) i al consens entre els experts –com en aquelles llengües tan consolidades, vaja. La segona pregunta ve enllaçada amb la resposta a la primera: si una gramàtica oficial no és necessària, ¿cal una institució encarregada de produir-la? És obvi que hi ha llengües sense gramàtica oficial que viuen i es desenvolupen feliçment sense tenir una institució que les fixi i els doni esplendor. En el cas del català, ¿podríem viure sense l'autoritat normativa de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans? La veritat és que sí. Sense anar més lluny, els nostres mitjans de comunicació desafien diàriament aquesta autoritat i no passa res. En molts afers, la Secció Filològica ha dictat una norma que els nostres mitjans simplement no compleixen. Un exemple: la Secció insisteix que el signe d'interrogació s'escriu després (i només després) del període d'entonació interrogativa. Si fullegem els diaris en català ens adonarem que, llevat d'un, els altres no respecten mai aquesta norma o deixen fer a cada periodista o col·laborador.

A part de la seva poca diligència i de la seva poca autoritat, la Secció Filològica de l'Institut presenta dos inconvenients més. El primer és que la Secció és molt espanyola en el sentit ranci de l'expressió; en altres paraules, està calcada sobre el model de la RAE. Imagineu-vos que voleu ingressar a la Secció. És inútil que espereu la publicació de les bases d'un concurs públic per seleccionar el proper membre. A la Secció s'hi entra per mitjà d'una estricta

cooptació, que d'altra banda es porta a terme sota uns criteris estrictament inescrutables. Per acabar-ho d'adobar, la condició de membre és vitalícia. Un cop dins, no s'ha de passar cap control posterior ni retre comptes de res. La paradoxa és que, per ser cooptat per a un lloc vitalici, les qualificacions acadèmiques no es tenen gaire en compte. Per tenir un contracte temporal a la universitat cal ser doctor i disposar de l'acreditació d'una agència de qualitat independent (l'Aneca espanyola o l'AQU catalana), que només es pot obtenir si es té un currículum científic prou potent per satisfer els seus exigents criteris. Doncs bé: fins fa poc la Secció tenia un president que ni tan sols s'havia doctorat.

Més amunt hem esmentat la *Gramàtica normativa valenciana*. L'altre inconvenient de la Secció Filològica és la seva posició recalcitrant en la qüestió valenciana. La Secció no ha volgut reconèixer que el català (el català/valencià, per ser més justos) és el que els experts anomenen una llengua "pluricèntrica" o "policèntrica", és a dir, una llengua que té més d'un estàndard regional i disposa de més d'un centre codificador. Ni als estatuts de l'Institut, ni a la seva pàgina web general, ni a la pàgina específica de la Secció hi ha cap referència a l'existència d'un ens anomenat Acadèmia Valenciana de la Llengua, que segons la legislació valenciana té adjudicada la funció de determinar la normativa lingüística del valencià. Fa anys van preguntar a l'aleshores president de la Secció Filològica si en els treballs de preparació de la *Gramàtica* es tindria en compte la *Gramàtica normativa valenciana*. Tot el que va respondre va ser: *Connaît pas!* I, ja que parlem de l'AVL, un parell de curiositats: els membres originals de l'AVL van ser elegits per les Corts Valencianes amb una majoria reforçada de dos terços, i els acadèmics no ho són tota la vida sinó durant un període de quinze anys. Fins i tot en aquest assumpte els valencians són més moderns que els catalans.